

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Милена Шушулова-Павлова, Нов български университет,
за дисертационния труд на **Джан Юан**
редовен докторант към Вокален факултет на НМА,
с научен ръководител проф. д-р Свилен Райчев, на тема:

Драматичният стил, вокалните характеристики и музикалните образи на персонажите в три китайски сериозни опери

за присъждане на образователна и научна степен „доктор”
в професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство

Биографични данни

Джан Юан (Zhan Yuan) завършва степен бакалавър и магистър в Шънянската музикална консерватория, в провинция Ляонин, Китай, специалност Класическо пеене. Има получени следните отличия: Награда *За изключителен принос за популяризиране на изкуствата в Шънянските университети* (2014) от Шънянската образователна комисия; Почетното звание *Културен посланик на хората с увреждания в провинция Ляонин* за организирано събитие със Шънянската музикална консерватория и Федерацията на хората с увреждания в областта (2019); Наградата *Напреднала личност в сферата на образованието и преподаването* от Шънянската музикална консерватория (2019). Участва в оперни постановки: „Тайният брак” и „Сватбата на Фигаро” в Шънянската музикална консерватория, Китай. Изнася солов рецитал в Мичиганския университет в САЩ (2008) и участва в Международен вокален конкурс в Италия като печели специална награда. На най-значимия китайски вокален конкурс „Златно звънче” печели трета награда (2016) Същата година заема трето място като преподавател в “Teacher Group of the Second National Art College Opera Performance”. Участва в 46-тото издание на “Bellini International Vocal Competition” и печели втора награда (2014). Участва във Вердиевия оперен конкурс и печели трета награда (2021) във Видин. В операта „Любовен еликсир” на Доницети през 2021 играе Белкоре, а в 2022 участва в операта „Дон Карлос” от Верди. Печели Второ място в New York Opera Competition. Реализира и много самостоятелни концерти.

Съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд е обсъден и предложен за публична защита на заседание на Катедра „Класическо пеене“ към НМА „Проф. Панчо Владигеров “ на 28.09.2023. Дисертацията съдържа 221 страници, които включват въведение, пет глави¹, заключение, библиография (от 12 източника предимно на китайски език), приложения и списък на научните публикации по темата на изследването.

---

¹ **Първа глава: Анализ на творческите характеристики и предисторията на трите опери** (Първи раздел: Могъщият и непоколебим героичен дух: Анализ на творческите характеристики и предисторията на операта „Безкрайни поля”. Затрогващата история на преселението. Епичната опера, изградена посредством китайски и западни композиционни техники. Втори раздел: Отмъщение за загубата на любимите хора: Анализ на творческите характеристики и предисторията на операта „Пустинята”. Чиста тема с богата хармонична фактура и многобройните хорове. Отмъщението и любовта на Цю Ху като израз на мрака и несправедливостта в обществото. Трети раздел: 30 годишна непрестанна конфронтация между две семейства, конфликт между старата и новата идеология: Анализ на творческите характеристики и предисторията на операта „Гръмотевична буря”. Дълбоко вкоренените социални и епохални проблеми в характерните за китайското общество около 1925 феодалните и буржоазни семейни трагедии. Широкото приложение на народната и инструменталната музика в ариите, изразяващи най-съкровените чувства на героите, тласкащи сюжета към кулминационни моменти.) **Втора глава: Анализ на вокалния драматургичен стил чрез сюжетите и тенденциите в музикалното развитие на трите опери, като се вземат за примери ариите на персонажите и ансамбловите номера.** (Първи раздел: Ролята на речитатива и арията в характеризацията. Лиричност, конфликт и сюжет в арията. Сюжет и конфликт в речитатива. Втори раздел: Интерпретационната роля на вокалното майсторство в музикалния и драматургичния стил. Развитие на музикалните теми във вокалната партия. Използването на вокална експресия в създаването на драматични образи.) **Трета глава: Връзката между музикалната и драматургичната форма на трите опери** (Първи раздел: Драматично мислене в музикалните структури. Как големите музикални сцени подпомагат развитието на драматургията в операта „Безкрайни поля”. Интегриране на различни стилове в операта „Пустинята”. Употребата на мултитонални структури в операта „Гръмотевична буря”. Втори раздел: Обединяващата роля на музикалния ритъм спрямо различните оперни компоненти и техните драматургични фактори. Трети раздел: Драматичните музикални кулминации.) **Четвърта глава: Персонификация на музикалните образи в трите опери.** (Първи раздел: Ода за героите, които се връщат към Изтока. Втори раздел: Елегия за безкрайните поля. Трети раздел: Любов и омраза в заможното семейство.) **Пета глава: Вдъхновение, получено от изучаването на вокалния драматургичен стил и музикалните образи на персонажите в трите китайски сериозни опери.** (Първи раздел: Необходими условия за разцвет на сериозната опера. Интегриране същността на китайската и западната култура. Образци с национални характеристики. Култивиране на аудиторията. Култивиране на системата, която посреща пазарното търсене. Втори раздел: Значение на китайската сериозна опера)

Точно формулирани цели и задачи на дисертацията

Дисертационният труд представя три китайски опери „Безкрайни поля“, „Пустинята“ и „Гръмотевична буря“ на композиторите Су Джангхай, Дзин Сян и Мо Фан, които са **обект на научното изследване**. Докторантът прави задълбочен анализ върху оперната структура, музикалните образи на персонажите, характеристиките на вокалните партии и драматургичния стил. Оперното изкуство включва много елементи и има свой уникален артистичен темперамент. *Като оперни певци е необходимо да разбираме операта, но и да изразяваме драмата на сцената чрез музика, която да създаде ярки образи в съзнанието на публиката.* (цитат на Джан). Липсата на ярки драматургични концепции пряко засяга качеството на оперните произведения и дори води до провал на Китайското оперно изкуство, смята докторантът. Джан изследва корените на сериозната китайска опера, вземайки за пример трите най-типични образци в този жанр. Авторът обобщава шестте най-значими елементи на сериозната китайска опера: 1). Взаимодействие между музика и драматургия. 2). Взаимодействие на вокалните партии с музикалната тъкан. 3). Взаимовръзка между пеене и драматургия. 4). Разглежда основните атрибути, с които си служи сериозната китайска опера. 5). Показва музикалната структура на сериозната китайска опера. 6). Разкрива историческите драматургични предпоставки, които са причина за състоянието и вида на сериозната опера в Китай. Чрез изучаването на тези шест елемента Джан доказва, че този жанр може да повлияе на съвременното китайско общество, възпитавайки естетическия вкус у китайската нация.

Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Според Джан Юан, съществуват много неясноти (той ги нарича *недоразумения*) за зараждането, еволюцията и развитието на китайската сериозна опера. Дори смята самите концепции и понятия са объркващи (бих ги нарекла объркани). Значимостта на дисертацията е в изследването на ролята, която играе вокалното майсторство и драматургията при изграждане на музикалните образи в трите сериозни опери – образци на националното китайско оперно творчество. Към настоящия момент все още липсва единна теоретична система за стила на вокалната драматургия на оперната музика и музикалния образ на героите в Китай. Авторът се надява, че може да се установи научна и устойчива теоретична рамка и перспектива, които да запълнят празнотата в това изследователско поле. С надеждата, че настоящият труд ще насърчи развитието на оперното изкуство в Китай, той търси теоретична реализация от историческо, практическо и теоретично значение. На база на събраните и обработени материали (аудио и видео, ноти, литература, интервюта) и постиженията на професионални учени, се прилагат методи като анализ, сравнителен анализ, логически и индуктивни методи за целите на научното изследване. Докторантът е взел мнението (чрез разговори-интервюта) на трима китайски, авторитетни по темата, професори – Сю Чанхай, Мо Фан и Дзин Сян, които дават насоки за изучаване на вокалния и драматичен стил на разглежданите опери и техниките за създаване на персонифицирани музикални образи в китайската сериозна опера. И трите опери си служат с комбинация от китайски и западни творчески техники, затова се използват традиционни методи за музикален анализ и обяснение на общите характеристики на оперите, драматургичните специфики, характеристиката на персонажите и особеностите при едно вокално изпълнение. Иновативното в този труд се крие в съчетанието на вокалния и драматургичния анализ на стила на Китайската сериозна опера и в изследването на музикалните образи на персонажите, основани на оперната естетика.

Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература

В първа глава се анализират творческите характеристики в контекста на създаването на трите опери. Тримата композитори Су Джангхай, Дзин Сян и Мо Фан са представителни фигури в жанра *сериозна опера* в Китай. Те са уникални в своите естетика, творчество и композиторска техника. Във втора глава се разглежда стила и вокалната драматургия, сюжета на оперите, както и тенденцията на музикалното им развитие, като се използват арии и ансамбли за примери. В трета глава се обръща внимание на музикално-драматургичната форма и общото ѝ развитие в операта. Тази глава разглежда трите опери, като проучва техните мелодика и драматизъм, показвайки цялостната им музикална структура и драматургичния им замисъл. В четвърта глава се обръща внимание на създаването на музикалния образ на персонажите, което е същността на тези опери. Чрез избор на някои специфични персонажи от оперите „Безкрайни поля“, „Пустинята“ и

„Гръмотевична буря“, се анализират похватите на композиторите при създаването на типични музикални образи и персонажи чрез речитативи и арии. В пета глава се изследват вокалните характеристики, драматургичния стил на музикалните персонажите в трите опери, които имат различни тематични стилове и са създадени в различни исторически епохи.

Докторантът засяга и важния въпрос – култивирането (окултуряването) на аудиторията. Днешната публика в Китай е дълбоко повлияна от традиционната китайска опера. Това осигурява добра основа за възникването, а впоследствие и за установяването на традиции в китайската сериозна опера като жанр. През последните 40 години последователната поява на опери като „Безкрайни поля“, „Пустинята“ и „Гръмотевична буря“ оставя дълбок отпечатък в няколко поколения, култивирайки посветена и просветена публика. *Благодарение на бързото икономическо развитие на Китай културните потребности на населението, както и необходимостта му от развлечения, непрестанно нарастват, а с това нараства и значимостта, която жанрът заема в културния живот на широката публика.* (цитат от дисертацията) Особено в контекста на подчертаната подкрепа за културния сектор в страната, оперното изкуство преживява процес на оживление. *Култивирането на система на изпълнение, която е конкурентоспособна и посреща очакванията на пазара, играе ключова роля в развитието на китайската сериозна опера. Това включва създаването и преработването на цялостна рамка за оперните състави, която им дава общата посока на развитие, установена в културния сектор и им помага да посрещнат нуждите на пазара. Това включва изграждането на модерни оперни театри, разумно разпределение на човешките ресурси, работещи в тях, създаването на система за отглеждане и подпомагане на млади таланти, която да помага на обществото в подготовката на кадри на нужното ниво, да е конкурентоспособна и да предлага добро образование, като подпомага по този начин развитието на операта и гарантира мястото ѝ на пазара.* (цитат на Юан)

Коректност при цитирането на представителен брой автори

Докторантът Джан Юан ползва литература и се основава на различни източници. За съжаление те са предимно на китайски език и няма как да се направи проверка за точността на цитиранията.

Приноси на дисертационния труд

Бих представила приносите на дисертацията по следния начин:

1. Представената дисертация е цялостен и систематизиран труд, анализиращ творческите характеристики и корените на китайската сериозна опера. Бих нарекла приносна неговата съвременна гледна точка върху процесите.
2. Докторантът разглежда двете оперни начала – музикалното и драматургичното – и взаимовръзката между тях. Тези две начала в операта се разкриват чрез изучаване на музикалните образи на персонажите, чрез изпълнителските аспекти на персонажите.
3. За пръв път се изясняват проблематиката и етапите в растежа на китайската сериозна опера, както и посоката на бъдещото ѝ развитие.
4. Докторантът има проведени редица интервюта, проучил е достатъчно литература, партитури. Има и личен певчески и изпълнителски опит по темата на дисертацията, което е ценно с практически и научен принос.

Оценка на съответствието на автореферата с основните положения и приносите на дисертационния труд.

Авторефератът отговаря на дисертацията.

Лични качества на автора (ако рецензентът го познава)

Нямам лични впечатления от докторанта Джан Юан.

Публикации по темата на дисертационния труд

- Юан, Джан. *Анализ на достиженията в музикалната изразност на новата опера Cai Wenji*. В: брой 7 на Китайска драма, 2020, ISSN 1001-8018
- Юан, Джан. *Анализ на стила и неенето на китайската опера „Безкрайни поля“*. В: Art Research, бр. 1, 2021, ISSN 1673-0321

- **Юан, Джан.** *Функции и методи за насърчаване на културното самочувствие чрез духа на изкуството на Лу Сюн.* В: Journal of Heihe University, бр. 4, 2021, ISSN 1674-9499
- **Юан, Джан.** *Кратко описание на драматургичния стил на персонажите в китайската сериозна опера „Пустинята“, вокални характеристики и музикален образ – класическите арии на оперния персонаж Цю Ху като пример.* В: Докторантски четения, НМА, София, 2022, ISSN 2367-4873
- **Юан, Джан.** *Разкриване на драматичния стил, вокалните характеристики и музикалния образ на героите от китайската сериозна опера „Безкрайни поля“ от Джин Сян чрез ариите на Чоу Ху.* В: Докторантски четения, НМА, София, 2022, ISSN 2367-4873
- **Юан, Джан.** *Кратък анализ на характеристиките в китайския и западния драматургичен език и драматичната музика.* В: Journal of Northern College, 2023, ISSN 2095-462X

В заключение на това СТАНОВИЩЕ ще завърша със следната оценка:

Дейността на докторанта отговаря на наукометричните показатели за придобиване на образователната и научни степен „доктор“, според Закона за развитието на академичния състав на Република България.

Дисертационният труд на **Джан Юан**, докторант в НМА – София, с научен ръководител: проф. д-р Свилен Райчев на тема: **Драматичният стил, вокалните характеристики и музикалните образи на персонажите в три китайски сериозни опери**, заедно с носените от него приноси с научни и приложни качества, както публикациите му, смятам достатъчни, за да дам своята положителна оценка и да предложа на уважаемото научното жури **да присъди образователната и научна степен „доктор“** по професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство, на **Джан Юан**, според изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

21.10.2023, София
Проф. д-р Милена Шушулова-Павлова